

EHDOTUS OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN ASETUKSEKSI OPPISOPIMUS- KOULUTUKSESSA OLEVAN OPISKELIJAN OPINTOSOSIAALISISTA ETUUKSISTA

1 Asian tausta ja asetusehdotuksen pääasiallinen sisältö

Uusi ammatillisesta koulutuksesta annettu laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018. Uudella ammatillisesta koulutuksesta annetulla lailla kumotaan ammatillisesta peruskoulutuksesta annettu laki (630/1998) ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettu laki (631/1998).

Tämä ehdotus opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi oppisopimuskoulutuksessa olevan opiskelijan opintososiaalisista etuuksista on valmisteltu annettavaksi, kun laki ammatillisesta koulutuksesta ja eräät siihen liittyvät lait on vahvistettu. Nykyisin oppisopimuskoulutuksessa olevan opiskelijan opintososiaalisista eduista säädetään opetusministeriön asetuksessa oppisopimuskoulutuksessa olevan opiskelijan opintososiaalisista eduista tietopuolisen opetuksen aikana (799/2007).

Tämän ehdotuksen mukaisesti asetuksella säädettäisiin jatkossa päivärahan, perheavustuksen ja majoittumiskorvauksen määrästä. Asetus asettaisi minimitason koulutuksen järjestäjän suorittamille opintososiaalisille etuuksille. Ehdotuksen mukainen asetus korvaisi nykyisen voimassa olevan asetuksen, joka kumoutuu uuden ammatillista koulutusta koskevan lain tullessa voimaan.

2 Asetuksenantovaltuus

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 102 §:ssä säädetään opintososiaalisista etuuksista oppisopimuskoulutuksessa. Pykälän 5 momentti sisältää valtuuden säätää päivärahan, perheavustuksen ja majoittumiskorvauksen määrästä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

3 Nykytila

Oppisopimuskoulutuksessa opiskelijalla on oikeus palkkaan tai muuhun vastikkeeseen siten kuin siitä työsopimuksella on sovittu. Työnantaja maksaa opiskelijalle yleensä työehtosopimuksen mukaisen palkan sekä huolehtii palvelusuhteeseen liittyvistä sivukuluista ja vakuutuksista. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) 37 §:n mukaisesti ammatilliseen perustutkintoon tähtäävä oppisopimuskoulutus on sekä työpaikalla tapahtuvan oppimisen että tietopuolisten opintojen ajalta opiskelijalle maksutonta. Ammattitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon valmistavassa koulutuksessa sekä muussa lisäkoulutuksessa voidaan ammatillisesta aikuis-koulutuksesta annetun lain (631/1998) 17 §:n nojalla periä opiskelijoilta kohtuullinen opiskelumaksu. Opiskelumaksuja peritään lähinnä tietopuolisten opintojen ajalta. Lisäksi lain 17 §:n mukaan näyttötutkintoon osallistuvilta peritään tutkintomaksu.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 37 §:ssä tarkoitettu maksuton ateriala tai asuminen opiskelija-asuntolassa eivät kuulu oppisopimuskoulutuksessa opiskelevan lakisääteisiin oikeuksiin lain 39 §:n nojalla. Koulumatkatuesta annetun lain (48/1997) mukaan oppisopimusopiskelijat eivät ole oikeutettuja koulumatkatukeen eivätkä opintotukilain (65/1994) 6 §:n mukaan myöskään opintotukeen. Oppisopimusopiskelijalla on kuitenkin oikeus saada opintososiaalisia etuja tietopuolisten opintojen aikana. Etuja maksetaan myös näyttötutkintoon osallistumisen ajalta.

Edut on lueteltu ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 39 §:ssä ja niitä on tarkennettu opetusministeriön asetuksella oppisopimuskoulutukseen kuuluvista opintososiaalisista eduista tietopuolisten opintojen aikana. Etuja ovat päiväraha ansiomenetyksen korvauksena (15 euroa opetuspäivältä), päiväraha perheavustuksena (17 euroa opetuspäivältä) sekä matkakustannusten korvaus opiskelujakson alkaessa ja päättyessä sekä erityisestä syystä opintojakson aikana. Majoittumiskorvausta (8 euroa) maksetaan, jos tietopuolinen opetus järjestetään opiskelijan koti- tai oppisopimuskoulutuspaikkakunnan ulkopuolella. Jos opiskelija saa tietopuolisten opintojen tai näyttötutkintoon osallistumisen ajalta palkkaa, opiskelijalla on oikeus vain matka- ja majoittumiskustannusten korvauksiin. Sama koskee tilannetta, jossa opiskelijalla on oikeus muihin kuin ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisiin lakisääteisiin etuihin.

Asetuksella ehdotetaan säädettäväksi päivärahasta, perheavustuksesta ja majoituskorvauksesta. Matkakorvauksesta, tutkintotilaisuudesta ja ammattiosaamisen näytöstä sekä koti- ja oppisopimuspaikkakunnasta säädettäisiin ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 102 §:ssä.

4 Yksityiskohtaiset perustelut

1 §. *Päiväraha, perheavustus ja majoituskorvaus.*

Asetuksen 1 §:ssä säädettäisiin oppisopimusopiskelijalle ansiomenetyksen korvauksena maksettavasta päivärahasta, perheavustuksena maksettavasta päivärahasta sekä majoituskorvauksesta. Ansiomenetyksen korvauksena maksettava päiväraha säilyisi 15 euron suuruisena ja perheavustuksena maksettava päiväraha säilyisi 17 euron suuruisena. Voimassa olevan asetuksen 1 §:ää vastaavasti etuuksia maksettaisiin niiltä päiviltä, joina osaamista hankittaisiin koulutuksen järjestäjän oppimisympäristöissä. Myös perheavustuksen maksaminen edellyttäisi päivärahavan tavoin ansionmenetystä kuten nykyisinkin. Majoituskorvaus säilyisi 8 euron suuruisena päivältä. Majoituskorvausta maksettaisiin, jos osaamisen hankkiminen tai näyttö tapahtuu koulutuksen järjestäjän osoittamissa oppimisympäristöissä muualla kuin opiskelijan kotipaikkakunnalla tai oppisopimustyöpaikan paikkakunnalla ja edellyttäisi majoittumista tuona aikana. Tässä pykälässä päivällä tarkoitettaisiin sitä päivää, jolloin oppisopimusopiskelija on hankkimassa osaamistaan koulutuksen järjestäjän osoittamissa muissa oppimisympäristöissä kuin työpaikalla tai osoittamassa osaamistaan näytössä. Pykälä vastaisi voimassa olevan asetuksen 1 §:ää, vaikka opetuspäivän käsite muutettaisiin päiväksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain terminologian mukaisesti.

2 §. *Voimaantulo.*

Asetuksen esitetään tulevan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

5 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei olisi taloudellisia eikä muita vaikutuksia, sillä esitys vastaa nykytilaa. Esitys ei vaikuttaisi opetus- ja kulttuuriministeriön tai Opetushallituksen toimintaan.

6 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä virkatyönä. Esitys liittyy ammatillisen koulutuksen reformiin. Esitys on käsitelty kuntatalouden ja –hallinnon neuvottelukunnassa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyysi 10.7.2017 päivätyllä pyynnöllä lausuntoa ammatillisen koulutuksen reformiin liittyvistä kuudesta asetusluonnoksesta. Lausuntopyyntö lähetettiin kaikille ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjille, ammatillisen lisäkoulutuksen järjestäjille ja erikoisoppilaitosten ylläpitäjille. Lisäksi lausuntoa pyydettiin muun muassa ammatillisen koulutuksen eri sidosryhmiltä, asianosaisilta järjestöiltä, työmarkkinajärjestöiltä, ministeriöiltä, aluehallintovirastoilta sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta. Asetusluonnoksista antoi lausunnon noin 65 tahoa. Valta-osa lausunnonantajista kannatti asetusehdotusta.

7 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.